

Sammanfattning: SND:s ansökan till VR, mars 2017

Forskare, finansärer, vetenskapliga tidskrifter, näringsliv, politiker och en alltmer intresserad allmänhet vill ha öppen tillgång till forskningsdata. Öppen tillgång till vetenskapliga resultat, som forskningsdata och publikationer, bidrar till högkvalitativ forskning och innovation. Den ger också goda förutsättningar för medborgerligt inflytande och effektiv användning av offentliga medel. För att leva upp till önskemålen om öppen tillgång behövs välkoordinerade nationella och internationella infrastrukturer med god förankring i forskarsamhället. Sådana infrastrukturer kan idag vara svåra att finna. Forskarna är därför ofta hänvisade till att använda datapubliceringslösningar som inte uppfyller kraven för långsiktig tillgänglighet. Ekonomiska resurser, tekniska begränsningar, kompetensbrist och otydligt regelverk är bara några av de faktorer som bromsat utvecklingen.

Huvudsyftet med SND 2.0 är att ta sig an utmaningarna och möjliggöra bevarande av och tillgång till forskningsdata av hög kvalitet från ett flertal vetenskapliga discipliner. Genom en samordnad nationell infrastruktur som SND 2.0 skapas ett ekonomiskt hållbart system som motverkar fragmentisering och främjar interdisciplinär forskning och god resursfördelning. Tidigare utvärderingar visar att användandet av forskningsdata och tjänster från infrastrukturer ökar forskningseffektiviteten. Att forskningsdata delas via ett repositorium eller arkiv leder också till ett större antal publikationer som bygger på dessa data.

SND 2.0 ger det svenska forskarsamhället ett samordnat och kvalitetssäkrat system för att beskriva, deponera, dela och hitta data, både nationellt och internationellt. Tack vare sitt konsortium med sju stora lärosäten och ett samarbetande nätverk av i dagsläget ytterligare sexton lärosäten har SND 2.0 mycket goda förutsättningar att under den närmaste åttaårsperioden snabbt öka tillgången på väldokumenterade och välbevarade forskningsdata. SND 2.0 kommer ha vetenskapliga domänexperter inom ett flertal områden: samhällsvetenskap, humaniora, folkhälsovetenskap och epidemiologi, miljödata, känsliga data, spatiala data inom humaniora och samhällsvetenskap, registerbaserad medicinsk och annan forskning, samt interdisciplinär populationsbaserad forskning relaterad till register och biobanker. Under de närmaste åren planeras även en utökning inom teknik och konstnärlig forskning.

Det dagliga arbetet i SND 2.0 bedrivs genom fyra huvudfunktioner. *Research Data Repository* tar emot och kurerar forskningsdata samt ser till att data håller sådan kvalitet att återanvändningen kan bli så omfattande som möjligt. Repositoriet ansvarar också för förmedlingen av forskningsdata för till exempel nya analyser och kontroll av forskningsresultat. *Research Data Discovery Service* består av en sökportal och ett metadataregister (metadata beskriver data). Målet är att alla svenska forskningsdata inom en växande skara discipliner ska vara beskrivna på ett sådant sätt att de kan upptäckas av en mängd olika användare. Inom ramen för denna funktion kontrolleras också att metadata följer rekommenderade nationella och internationella standarder. *Knowledge Centre for Research Data* har som central uppgift att samla, sammanställa, skapa och sprida kunskap gällande datahantering, bevarande, tillgänglighet och återanvändning. En mycket viktig del av kunskapscentrets verksamhet är support till och kunskapsutbyte med de lokala stödfunktioner som ska byggas upp på ett flertal svenska lärosäten för hantering av forskningsdata. I *Research Data Collaborations Hub* är samarbeten med och medlemskap i olika nationella och internationella organisationer i fokus. Ett väl utvecklat samarbete på olika nivåer behövs för att skapa best practice gällande till exempel hantering och förmedling av data. Det garanterar också god tillgång på internationella data för forskare vid svenska universitet samt att data från forskare i Sverige blir väl synliga och kända internationellt.